

8. La organizacion de las actividades del proyecto a los estudiantes [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.upf.edu/participacio/es/support/activitats.html>

9. Le Groupe d'études et de recherche sur les mouvements étudiants [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://fr.wikipedia.org/wiki/Groupe_d'%C3%A9tudes_et_de_recherche_sur_les_mouvements

10. Proyecto transdisciplinario « Hacia una cultura de paz » [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.unesco.org/cpp/sp/proyectos/crpinfo.htm>

MODERN APPROACHES TO THE ORGANIZATION OF RESEARCH ACTIVITY OF FUTURE TEACHERS-PHILOLOGISTS IN HIGHER EDUCATIONAL SYSTEM OF WESTERN EUROPE

Князьян М.

The study of the research activities of students in Western Europe shows that there is a process of combining teaching and researching. The investigation of the works of the future teacher's training in the UK indicates that the major forms are business and role plays, written work in the form of essays. The tutor manages the research activities of students. In Germany the leading purposes of research activity is to teach students to analyze scientific information, as well as one's own and collective research work to obtain new objective results. The teacher's training in France involves learning based on theory and practice. During the research activities future teachers-philologists constitute a necessary resource (select scientific sources, put them in a catalog), show the social importance of the work, participate in colloquia, seminars, meetings of various types, and publish the results in the form of abstracts, articles, video presentations. The organization of research activities of future teachers of philology in Spain involves their inclusion in the broader context of social and educational work, such as research into the problems of civic education, conflict management, promotion of democratic ideals and so on. The special attention in the process of training future philologists is drawn to the study of means to optimize the teaching of native and foreign languages, to facilitate dialogue between cultures, education of tolerance, solidarity, understanding, and respect for cultural differences.

ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ТА НАПРЯМ ЇЇ ПОЛІПШЕННЯ 372. 52+371. 036 Храцевська О.О.

У статті висвітлено загальні проблеми художньо-естетичної підготовки майбутніх учителів у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: *підготовка майбутніх учителів, художньо-естетичне ставлення.*

ХУДОЖЕСТВЕННО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ И ПУТИ ЕЁ УЛУЧШЕНИЯ

Хращевская Е. О.

В статье освещаются основные проблемы художественно-эстетической подготовки будущих учителей начальной школы в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: подготовка будущих учителей, художественно-эстетическое отношение.

Khrashchevska O. O.

This article discusses the main questions of art and aesthetic training of future elementary school teachers in higher education.

Key words: preparation of future teachers, artistic-aesthetic relation.

В умовах модернізації системи вищої освіти проблема оптимізації художньо-педагогічної підготовки майбутніх педагогів є надзвичайно актуальною, оскільки дозволяє забезпечити виховання у молодого покоління гуманістичних цінностей, прагнення до духовного й фізичного самовдосконалення, погят до прекрасного.

Мета статті – висвітлення проблеми художньо-естетичної підготовки майбутніх педагогів у вищих закладах освіти.

Проблема художньої освіти та організації процесу навчання школярів набуває особливої актуальності в умовах розвитку національної культури суспільства незалежної України на початку XXI століття. Приєднання України до Болонського процесу зумовлює необхідність докорінної модернізації системи професійної освіти майбутніх педагогів. Загострюється потреба у формуванні вчителя, який є глибоко ерудованим фахівцем, здатним до активної творчої діяльності, розробки й впровадження інновацій, оптимізації процесів навчання й виховання учнів. У цьому контексті підвищення якості підготовки майбутніх учителів до формування у молодших школярів художньо-естетичного ставлення до навколишнього середовища виступає одним із підходів до збагачення конкурентноспроможності національної системи вищої освіти.

З огляду на вищезазначене та врахування своєрідності професійної підготовки майбутнього педагога-художника важливого значення набуває вивчення поглядів вітчизняних представників психології і педагогіки (Б.Ананьєв, І.Бех, Б.Вульфов, П.Гальперін, Є.Ільїн, Т.Кириленко, І.Купесевич, О.Леонтьєв, І.Лернер, В.М'ясищев та інших).

Спираючись на концептуально-методологічні позиції дослідників стосовно сутності та структури категорії діяльності й пізнання, висунемо варіант визначення феномена «художньо-педагогічна діяльність майбутніх учителів образотворчого мистецтва»: якісний рівень художньо-педагогічних, доцільно цілеспрямованих компетенцій учителя образотворчого мистецтва в процесі здійснення педагогічних функцій дидактичної, методично-мистецької діяльності, центральною ланкою якої є залучення учнів до позицій активних художньо-творчих продуктивних способів дій в їхній пізнавальній образотворчості та психолого-педагогічна, методична здатність до рефлексії й розпредмечування системи знань і вмінь щодо розв'язання дидактичних завдань художнього навчання та естетичного виховання, спрямованих на особистісно-орієнтоване формування художньої

культури та розвиток здібностей школярів до свідомої пізнавальної, художньо-творчої самоактуалізації.

У педагогічному словнику практичного психолога (за С.Головіним), подано таке тлумачення слова «ставлення» — до людини та діяльності — суб'єктна сторона відображення дійсності, наслідок взаємодії людини з оточенням [1, 376-377].

Як вважає Т.Кириленко, ставлення людини до світу виражається як у формі понять, так і у формі емоцій. Дійсно, в емоціях ставлення до довколишнього середовища представлено як безпосереднє його переживання. Науковець уважає, що усвідомлення почуття співвідноситься з усвідомленням самого ставлення, яке в емоціях і переживається. «Усвідомити своє почуття значить не лише відчутти його як переживання, а й співвіднести його з тим предметом, який його викликає» [2, 547-548]. А основи почуттів складає не замкнений внутрішній світ свідомості, вони базуються на відносинах людини зі світом, відносинах, які виходять за межі свідомості. Відтак, доходить висновку Т.Кириленко, почуття спрямовуються на предмети, виражаючи ставлення до людини них, яке розкривається в емоційних переживаннях. Оскільки переживання виступає «неповторною подією в духовному житті людини», тому й вона має неповторний емоційний стиль сприймання довкілля.

Поняття «ставлення» найбільш повно розглядається дослідниками в межах наукової школи Б.Додонова. У психологічній науці цей аспект системно вивчався К.Ізардом, хоча найбільш плідною в цьому плані визнано теорію відносин психолога В. М'ясищева [3].

У сутю психолого-педагогічному контексті науковці здебільшого поняття «ставлення» застосовують як тотожне слову «відношення». Низка науковців (Л.Рєпіна, Е.Бондаренко та інші) виділяють два види відношень: оцінка (добрий — поганий) і безпосереднє відношення (подобається — не подобається).

Як вважає у цьому зв'язку Л.Рожіна, ці два види відношень не є тотожними. Так, якщо оцінка передбачає пошуки норми, то безпосереднє відношення вказує на ті якості, які виробляють найбільше враження.

З урахуванням вищезазначеного представимо робочий варіант визначення художньо-естетичного ставлення до навколишнього — це система поглядів про естетичне в дійсності, про сутність і закони естетичної свідомості, пізнання й естетичну діяльність людини, наука про загальні закони розвитку мистецтва. Відтак постає питання про змістове наповнення поняття «навколишнє». Відмітимо, що в довідкових джерелах подане таке тлумачення слів «навколишнє» — *окружающий, окрестный*; «оточення» — *окружение, окрестность*. Отже ці поняття доцільно розуміти як тотожні [4].

Художньо-естетичне ставлення до навколишнього середовища може бути осмислене і як філософське поняття [5]. Воно тісно пов'язане з гуманітарними науками, крім того, виступає теорією для прикладних естетичних і мистецтвознавчих наук у курсі початкової школи.

Художньо-естетичне ставлення до навколишнього середовища можна розглядати як цілісну систему наукового знання, яка відображає такі основні аспекти:

— природа як естетичний об'єкт і вид естетичної цінності (продукти виробництва, явища природи, суспільства й мистецтва);

— природа як відбиток у свідомості особистості естетичного й екологічного, що виявляється в естетичних почуттях, ідеалах, смаках, теоріях та ін.);
— природа як естетична діяльність естетичної діяльності та її види (художнє конструювання, або дизайн, художня творчість, естетичне виховання).

Сприйняття краси як складової культури (розвивати естетичні смаки, ідеали, почуття прекрасного). Формувати бережливе ставлення до світу природи та уявлення про людину, як частину природи. Виховувати любов до рідного краю, його традицій та обрядів.

Художньо-естетичне ставлення як система має і свій категоріальний апарат: художньо-естетичні категорії, художньо-естетичні поняття та художньо-естетичні закони.

Художньо-естетичні категорії — це вузлові пункти в історії освоєння людиною дійсності «за законами краси». Саме в них збережені основні типи естетичного ставлення людини до довкілля, узагальнені характерні естетичні властивості предметного світу.

Художньо-естетичні категорії поділяють на парні й непарні. Парними є категорії прекрасного та потворного, трагічного та комічного, низького та піднесеного (високого); непарними — зміст, форма, художній образ, художній метод, естетична свідомість, естетична діяльність, естетична культура тощо. До художньо-естетичного ставлення належать поняття, які відображають окремі риси естетичних категорій, вони характеризують відтінки естетичних властивостей. Наприклад, категорія «прекрасне» — поняття гармонійного, красивого, чарівного та ін., категорія «потворне» — поняття некрасивого, бруталного, бридкого тощо. Усі категорії та поняття художньо-естетичного тісно пов'язані і взаємозумовлені.

Художньо-естетичне ставлення як система містить, крім категорій та понять, ще й художньо-естетичні закони. Під художньо-естетичними законами розуміємо положення, як фіксують естетичне в дійсності, в естетичній свідомості особистості та її діяльності, загальне в розвитку мистецтва й художньої творчості, художнього процесу, художнього сприйняття, естетичного виховання та ін. Вони розкривають зв'язки, тенденції, суперечності, що існують між естетичними явищами.

Таким чином, художньо-естетичне ставлення — це системне знання, котре охоплює певні закони, категорії, поняття, дослідження яких і розкриває його зміст.

Художньо-естетичне ставлення відіграє значну роль у суспільному житті, це розкривається через функції, які воно виконує в суспільстві. До найважливіших функцій належать світоглядна, пізнавальна, формуюча (виховна) методологічна тощо.

Художньо-естетичне почуття потрібне майбутньому вчителю. Воно є світоглядною основою для творчої діяльності художньої інтелігенції. Наприклад, художник може інтуїтивно використовувати закони естетики, не усвідомивши їх у теоретичній формі, а познайомившись із ними під час художнього процесу, з досвіду попередників та сучасників.

Не тільки художнику потрібне художньо-естетичне ставлення, воно необхідне й учителю, який сприймає мистецтво. Художньо-естетичні якості не-

суть знання людям, дозволяють познайомитися з основними властивостями й законами розвитку естетичних явищ, з різними естетичними концепціями тощо. У цьому розкривається пізнавальна функція художньо-естетичного ставлення до навколишнього середовища.

Художньо-естетичне ставлення виховує особистість, її смак. Воно розвиває її естетичну свідомість, допомагає по-справжньому сприймати мистецтво. Сприяючи формуванню певних естетичних поглядів, ідеалів, уявлень, ця наука орієнтує в світі естетичних цінностей, викликає ціннісні уявлення, якими люди можуть користуватися в практичній діяльності. Таким чином, вона відіграє виховну роль.

Художньо-естетичне ставлення виконує методологічну функцію, оскільки розкриває головні принципи пізнання естетичних об'єктів, визначає шляхи їх дослідження.

Художньо-естетичні якості заслуговують на увагу людини, адже вони дають знання, як поводитися у світі (етикет), як одягатися зі смаком, як красиво й зручно організувати своє робоче місце (дизайн); сприяють розвитку духовного світу особистості й допомагають використовувати на практиці естетичне знання.

Художньо-естетичне ставлення до навколишнього середовища додає людині знань, формує творчі якості, потребу сприймати красу й отримувати від неї насолоду, бажання спілкуватися з мистецтвом і розуміти його.

Отже, формування художньо-естетичного ставлення до навколишнього середовища можна визначити як цілісну систему знань, яка вивчає естетичну діяльність суб'єкта та її результати, зокрема, в галузі мистецтва їй належить значна роль у формуванні духовного світу людини. До того ж, художньо-естетичне ставлення – філософський аспект естетики, яка тісно пов'язана з гуманітарними, економічними та технічними науками, виступає теоретичною основою для мистецьких наук: історії та теорії мистецтва, технічної естетики, естетики побуту та поведінки; це цілісна система знань, яка має свої категорії, поняття й закони, відіграє значну роль у житті людини та суспільства.

Перспективи подальшого наукового пошуку ми пов'язуємо з поглибленим вивченням процесу підготовки майбутніх вчителів до формування в молодших школярів художньо-естетичного ставлення до навколишнього середовища в системі його ступеневої освіти.

Література

1. Словарь практического психолога / С.Ю. Головин. – Минск : Харвест, 1998. – 800 с.
2. Основи психології: підручник / за заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – 3-тє вид., стереотип. – К. : Либідь, 1997. – 632 с.
3. Мясищев В. Н. Психология отношений. избр. Психология труда / под ред. Подалева А. А. – М.-Воронеж, 1995. – 353 с.
4. Новий тлумачний словник української мови: у 4 т. – К. : Аконт, 1999. – Т. 4. – 941 с.
5. Новейший философский словарь. – Мн. : изд-во В. М. Скакун, 1998. – 896 с.

ARTISTIC AND PEDAGOGICAL TRAINING OF FUTURE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS AND WAYS OF ITS IMPROVEMENT

Khrashchevska O. O.

Abstract. *The purpose of the article is to highlight the problem of the artistic and aesthetic training of future teachers in higher education institutions.*

Basing on conceptual and methodological positions of the researchers (B. Ananyev, I. Beh, B. Halperin, Y. Kupesevych, O. Lyeontyev, I. Lerner, V. M' yasyshev and others) regarding the nature and structure of category of activity and cognition, we'll put forward the version of the definition of the phenomenon of pedagogical activities of future teachers of fine arts: quality level of artistic and pedagogical, appropriate targeted competencies of fine arts teachers in the implementation process of pedagogical functions of didactic, methodological and artistic activity, the central element of which is to involve students in active position of artistic and creative productive ways of action in their cognitive depiction and psycho-pedagogical, methodical ability for reflections and differentiation of knowledge and skills to resolve didactics tasks of art and aesthetic education aimed at student-oriented artistic culture formation and development of students' abilities for conscious cognitive, artistic and creative self-actualization.

The term "attitude" is more broadly considered by the researchers within the scientific school of B. Doronov in psychological science, this aspect has been studied systematically by K. Izard, although the most productive is recognized the theory of relationships of psychologist V. M. Yasyshev.

In conclusion the author presented a working version of the definition "artistic and aesthetic attitude towards the environment". It is a system of views about the aesthetics in reality, about the nature and laws of aesthetic consciousness, cognition and aesthetic human activities, the science of general laws of art development.